

Viešojo pirkimo sutarčių užtikrinimo priemonės

Parengė:
Ekspertė Irma Jočionytė
2026-05-26

Kur numatytos viešojo pirkimo sutarčių užtikrinimo priemonės:

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPI) 42 straipsnyje;
- Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo (toliau – PI) 55 straipsnyje;
- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo (toliau – GI) 31 straipsnyje.

Svarbu, kad pirkimo vykdytojas gali pareikalausti, kad pasiūlymų galiojimas būtų užtikrinamas ar/ (išskyrus mažos vertės pirkimų atveju) sutarties įvykdymas būtų užtikrinamas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.70 straipsnyje nustatytais prievolių įvykdymo užtikrinimo būdais.

Prievolių užtikrinimo būdai

- ✓ Netesybos;
- ✓ Laidavimas;
- ✓ Garantija;
- ✓ Kitais sutartyje numatytais būdais
(pavyzdžiui, užstatu, dalies mokėjimo
sulaikymu ir kt.).

Pasiūlymo galiojimo ir pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo ypatumai:

- 1) Perkančioji organizacija negali atmesti pasiūlymo galiojimo užtikrinimo ir pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo remdamasi tuo, kad suteikė ne Lietuvos Respublikos ūkio subjektas, jeigu toks pasiūlymo galiojimo užtikrinimas ir pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimas bei jį pateikęs tiekėjas atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus.
- 2) Tiekėjas gali prašyti PO raštu prieš pateikdamas pasiūlymo galiojimo užtikrinimą arba pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantį dokumentą, ar PO sutinka priimti jo siūlomą pasiūlymo galiojimo užtikrinimą arba pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimą patvirtinantį dokumentą. Tokiu atveju PO privalo duoti tiekėjui atsakymą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos.

Rekomendacijos renkantis VPĮ sutarties užtikrinimo priemone:

- ✓ Dažniausiai rekomenduojama pasirinkti laidavimo draudimą – pasiūlymo galiojimo užtikrinimo atveju arba Pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo atveju.
- ✓ Pirkimo dokumentuose nurodomas reikalaujamas užtikrinimo būdas, data, iki kurios galioja pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimas (užtikrinimas turi galioti iki visiško sutartinių įsipareigojimų įvykdymo, t. y. apimti pirkimo sutarties galiojimo terminą), pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo vertė.
- ✓ Pasirenkami CK 6.70 straipsnyje nustatyti prievolių užtikrinimo būdai.

Prievolių užtikrinimo būdai pagal CK 6.70 str.

apva

- ✓ Netesybos (CK 6.71–6.75 straipsniai) – tai pinigų suma, kurią skolininkas privalo sumokėti kreditoriui, jeigu prievolė neįvykdyta arba netinkamai įvykdyta. Tai gali būti bauda (fiksuota suma) arba delspinigiai (procentine atitinkamos vertės išraiška).
- ✓ Įkeitimas ar hipoteka (CK 4.170–4.228 straipsniai). Įkeitimas – tai daiktinė teisė į svetimą kilnojamąjį turtą ir turtines teises, kuria užtikrinamas esamo ar būsimos turtinio įsipareigojimo įvykdymas, o hipoteka – tai daiktinė teisė į svetimą nekilnojamąjį daiktą, kuria užtikrinamas esamos ar būsimos turtinės prievolės įvykdymas, kai įkeistas turtas neperduodamas kreditoriui. Šis užtikrinimo būdas pripažįstamas kaip itin varžantis tiekėjo teises, todėl retai naudojamas.
- ✓ Laidavimas (CK 6.76–6.89 straipsniai) – laiduotojas už atlyginimą ar neatlygintinai įsipareigoja atsakyti kito asmens kreditoriui, jeigu tas asmuo, už kurį laiduojama, neįvykdys visos ar dalies savo prievolės. Šis užtikrinimo būdas yra vienas iš dažniausiai naudojamų viešuosiuose pirkimuose ir taikomas tiek pasiūlymo galiojimo užtikrinimo, tiek ir pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo atvejais.

Prievolių užtikrinimo būdai pagal CK 6.70 str.

apva

- ✓ Garantija (CK 6.90–6.97 straipsniai) – tai vienašalis garanto įsipareigojimas garantijoje nurodyta suma visiškai ar iš dalies atsakyti kitam asmeniui – kreditoriui, jeigu asmuo – skolininkas prievolės neįvykdys ar ją įvykdys netinkamai, ir atlyginti kreditoriui nuostolius tam tikromis sąlygomis. Gali būti pateikiama banko, draudimo bendrovės ar kitos finansų institucijos išduota garantija.
- ✓ Pagrindinis laidavimo ir garantijos skirtumas yra susijęs su skolininkų (tiekėjų) ir trečiųjų asmenų atsakomybe kreditoriui (perkančiajai organizacijai), t. y. laidavimo atveju skolininkas ir laiduotojas atsako kreditoriui kaip solidariąją prievolę turintys bendraskoliai, jeigu kitaip nenustatyta laidavimo sutartyje (CK 6.81 straipsnio 1 dalis), o garantijos atveju garanto prievolę riboja garantijoje nustatyta suma (CK 6.92 straipsnio 1 dalis).
- ✓ Rankpinigiai (CK 6.98–6.100 straipsniai) – tai pinigų suma, kuria viena sutarties šalis pagal sudarytą sutartį jai priklausančių mokėti sumų sąskaita duoda antrajai šaliai, kad įrodytų sutarties egzistavimą ir užtikrintų jos vykdymą.
- ✓ **Atkreiptinas dėmesys, kad PO pirkimo dokumentuose gali nurodyti ne tik vieną, bet ir kelis perkančiajai organizacijai priimtinus prievolių įvykdymo užtikrinimo būdus.**

CPO LT Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) rangos darbų sutarčių tipinės užtikrinimo sąlygos:

- Numatyta CPO sutarčių 7 skyriuje „Užtikrinimai ir draudimai“
- 7.1.2. Pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimo vertė turi būti nuo **5-10 procentų nuo Pirkimo sutarties vertės** ir galioti iki visiško TIEKĖJO įsipareigojimų UŽSAKOVUI įvykdymo iki bus pateiktas Pirkimo sutarties sąlygas atitinkantis Defektų ištaisymo garantiniu laikotarpiu užtikrinimas;
- 7.1.3. Pirkimo sutarties įvykdymo užtikrinimas **turi būti besąlyginis, neatšaukiamas**, pirmo pareikalavimo [banko (garanto) arba draudimo bendrovės (draudiko)] (taikoma, kai užsakovas pasirenka „nesvarbu“) [banko (garanto)] [draudimo bendrovės (draudiko)] įsipareigojimas
- sumokėti UŽSAKOVUI jo reikalaujamą sumą, jeigu UŽSAKOVAS pateikia mokėjimo reikalavimą ir jame nurodo, kad TIEKĖJAS pažeidė savo įsipareigojimą (-us) pagal Pirkimo sutarties sąlygas, ir TIEKĖJO padarytus pažeidimus, įskaitant nesumokėtas netesybas už Darbų vėlavimą.
- Laidavimo draudimo atveju draudžiamuoju įvykiu turi būti laikomas pirmasis UŽSAKOVO pareikalavimas sumokėti draudimo išmoką dėl sutartinių įsipareigojimų neįvykdymo;
- **Visais atvejais būtina skaityti ne tik 7 skyrių, bet visą Sutartį ir Tiekėjo pateiktas užtikrinimo priemones.**

Dažnos klaidos dėl pasiūlymų ir sutarčių įvykdymo užtikrinimo:

apva

1. PO turi įsivertinti, kokios konkrečiame pirkime pasiūlymo / sutarties įvykdymo užtikrinimo priemonės yra tikslingos.
2. Neproporcingų prievolių įvykdymo užtikrinimo (pasiūlymo galiojimo užtikrinimo, sutarties įvykdymo užtikrinimo) būdų reikalavimas – viena iš problemų, su kuria susiduria tiekėjai, dalyvaudami pirkimuose.
3. PO turi įvertinti, ar reikalauti užstato, banko garantijos ar laidavimo draudimo, tačiau pakanka numatyti sutartyje kitas leistinas priemones, pvz., netesybas (delspinigius, baudas) ar kt.

Dažnos klaidos dėl pasiūlymų ir sutarčių įvykdymo užtikrinimo:

4. Jeigu nusprendžiama reikalauti užstato, banko garantijos ar laidavimo draudimo – pirkimo dokumentuose nustatyti jiems taikomas sąlygas.

5. PO gali nuspręsti, kad jai priimtina tik 1 užtikrinimo priemonė, pvz., banko garantija, tačiau rekomenduojama suteikti tiekėjui alternatyvą renkantis pasiūlymo ar sutarties galiojimo užtikrinimą (pavyzdžiui, leisti pateikti, kai tai įmanoma, banko garantiją ar laidavimo draudimą).

Rekomendacijos kaip taikyti užtikrinimo priemonės:

apva

- Jeigu pirkimo dokumentuose nurodoma, kad tiekėjas gali pateikti laidavimo draudimą, juose taip pat turi būti pateikiama informacija, ar yra priimtinas:
- **sąlyginis laidavimo draudimas** (užtikrinimas išmokamas tik tada, kai pirkimo vykdytojas įrodo, kad tiekėjas pažeidė įsipareigojimus, ir dėl to patirti nuostoliai bei jų dydis);
- **arba**
- **besąlyginis laidavimo draudimas** (laiduotojas privalo sumokėti garantijos sumą be papildomų sąlygų, gavęs pirmą pareikalavimą).
- Pažymėtina, kad nors pirkimo vykdytojui pasirinkus besąlyginį laidavimo draudimo raštą laiduojama suma turėtų būti išmokama greičiau ir paprasčiau (mažėja ginčų rizika), tačiau toks draudimas tiekėjui (ir atitinkamai pirkimo vykdytojui) kainuoja brangiau.

Perkančiųjų organizacijų pasitaikančios klaidos:

1. Nepareikalaujama laiku Tiekėją pateikti sutarties įvykdymo užtikrinimą, nors sutartyje jis numatytas. Jo nepateikus sutartis neįsigalioja ir pirkimo procedūra nelaikoma pasibaigusia;
2. Priimamas sąlyginis laidavimo draudimas, nors sutartyje numatytas reikalavimas dėl besąlyginio laidavimo draudimo;
3. Priimamas laidavimo draudimo raštas, tačiau kartu nepareikalaujama pateikti pasirašyto draudimo liudijimo (poliso) bei dokumento, įrodančio, kad draudimo įmoka už išduotą laidavimo draudimo raštą yra sumokėta;
4. Nestebimas pateikto sutarties įvykdymo užtikrinimo galiojimo terminas, o šiam einant į pabaigą, nesikreipiama dėl termino pratęsimo arba naujo sutarties įvykdymo užtikrinimo pateikimo;
5. Keičiant sutartį ir pratęsiant vykdymo bei galiojimo terminus (pvz., dėl papildomų paslaugų užsakymo), nereikalaujama pratęsti sutarties įvykdymo užtikrinimo termino, nors sutartyje numatyta, kad jis turi galioti visą sutarties galiojimo laikotarpį;
6. Pateikiant pratęstą (ar naują) sutarties įvykdymo užtikrinimą, jis priimamas mažesnei sumai, motyvuojant tuo, kad didžioji sutarties dalis jau yra įvykdyta. Atkreiptinas dėmesys, kad visuomet turi būti vadovaujamasi sutarties sąlygomis, o PO dar rengdami pirkimo dokumentus bei sutarties projektą.

„Tikrasis atradimas nėra naujų žemių ieškojimas, o gebėjimas pamatyti naujomis akimis.“ – *Marcel Proust*

